

ΕΝΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Λόγος περί Ανθρωπωνυμίων

ΚΩΣΤΑ Ε. ΤΣΙΡΟΠΟΥΛΟΥ: ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΣΤΙΞΗΣ/1984

Το κείμενο που ακολουθεί είναι από το ομότιτλο βιβλίο του Κώστα Ε. Τσιρόπουλου, το οποίο περιλαμβάνεται στον μεγάλο συγκεντρωτικό τόμο έργων του με γενικό τίτλο: Τελικά Κείμενα Β΄ Κανονισμός Βίου, εκδ. Αστρολάβος / Ευθύνη, Νοέμβριος 1992. Είναι οι τρεις πρώτες παράγραφοι, σελ. 259 – 260 και η 33, σ. 282 του βιβλίου Το σημείο Στίξης.

Ο Κώστας Ε. Τσιρόπουλος γεννήθηκε το 1930 στη Λάρισα και αναγνωρίζεται ως μία από τις μεγαλύτερες και σημαντικότερες προσωπικότητες του σύγχρονου ελληνικού πνεύματος. Οι σκέψεις του, βαθιά ανθρωπιστικές, δοσμένες με μοναδικό στοχασμό και ευαισθησία αλλά και λογοτεχνική αξία, καταγράφονται σε όλο τον απίστευτο όγκο του πνευματικού έργου του, το οποίο καλύπτει όλες τις μορφές λόγου: Δοκιμίου, ποίησης, λογοτεχνίας, για το σύνολο του οποίου του έχει απονεμηθεί το 2008 το Μεγάλο Βραβείο Λογοτεχνίας, ενώ το 2004 αναγορεύθηκε επίτιμος διδάκτορας του Πανεπιστημίου της Γρανάδας της Ισπανίας.

ΝΙΚΗ ΚΑΛΤΣΟΓΙΑ

1. Περιπατώντας ένα δειλινό στο Κοιμητήριο, αιστάνθηκα την σιγή και την μόνωση να ραγίζουν την καθημερινή μου ύπαρξη και να ψαύουν την κρυμμένη γυμνότητα της ψυχής μου. Στην αρχή πρόσεχα τα σιωπηρά κυπαρίσσια, καθώς τα πουλιά σπαράζοντας κατέφευγαν στους κόρφους των, να κρυβούν από την ερχόμενη νύχτα. Ύστερα, τα μάτια μου κατηφόριζαν προς τα άνθη που, θαμπώνοντας την ημερήσια λαμπρότητα τους, αγρυπνούσαν τους νεκρούς των. Και τέλος, έφταναν στους λευκούς τάφους, όπου η υπερφυσική μαρμαρυγή της ώρας εκείνης ύψωνε στο αιθέρα τα χαραγμένα στα μέτωπά τους ονόματα των αναπαυμένων.

2. Αρχισα να διαβάζω πάνω στις ταφόπετρες και σε λίγο ένιωσα μέσα μου πλησμονή ονομάτων, και γύρω μου, πλήθος ανθρώπων. Ζητούσα από την φαντασία μου, συνδυάζοντας τα ονόματα αυτά με τις ημερομηνίες γέννησης και ανάπαυσης, να τους αναπλάσει, να τους αναστήσει και να με κάνει να γνωρίσω την ακεραιότητα της ύπαρξής τους. Και η φαντασία έμενε κεραυνωμένη, ενδεής, μη έχοντας τρόπους να δημιουργήσει από το όνομά του έναν άνθρωπο – ακόμη και όταν πάνω στον τάφο του ορθωνόταν κάποιο μαρμάρινο ομοίωμα, ή ακινητούσε μια φωτογραφία της εγκόσμιας ειδήσ του.

Τότε αναθεώρησα αιφνίδια το Κοιμητήριο αληθινά ως τόπο ανάπαυσης νεκρών σωμάτων, αλλά και αιεθαλούς παρουσίας ονομάτων. Τα ονόματα αυτά – και εννοώ τα ονοματεπώνυμα, βέβαια, - μου φάνηκαν, την στιγμή εκείνη, ως ίχνη αθανασίας, τώρα που ο θάνατος είχε κρύψει το σώμα που τα έφερε, για να μπορεί ανεμπόδιστα να τους συντροφεύει στο σιωπηλό ταξίδι. Γιατί ο Πλούτων μοιάζει «μη εθέλειν συνείναι τοις ανθρώποις έχουσι τα σώματα» (Πλάτωνας, Κρατύλος 403ε). Τώρα που τα έχασαν, επιπολάζει στον τάφο τους το αιώνιο σημάδι: το όνομά τους. Μπορεί το κρυμμένο σώμα να ήταν το σήμα της ψυχής (βλ. και πάλι στον «Κρατύλο» 400c), αλλά το χαραγμένο ετούτο όνομα στο φωσφορίζον μάρμαρο επάνω, εί-

ναι το τέλειο και δοκιμασμένο ακνάρι που ξεσήκωσε ο κόσμος από ακέραιη την εγκόσμια ύπαρξη. Όνομα που διασχίζει τον πόνο της μεταθανάτιας σιγής για να φτάσει, δια των προσευχών, ως τον Θεό που μοιάζει να είναι υποχρεωμένος να γνωρίζει και να ξεχωρίζει τον άνθρωπο – ψυχή δια του εγκοσμίου του ονόματος. Αν το σώμα είναι το σήμα – και όχι ο πλατωνικός τάφος – της ψυχής, το σήμα του σώματος είναι το όνομα που δηλώνει, σημαδεύει την παρουσία του ανθρώπου στον κόσμο.

Όλη μας η ύπαρξη μοιάζει να συγκληρώνεται σε τέσσερις λέξεις: σώμα, σήμα, ψυχή, όνομα.

3. Με τις ορμήνιες της νύχτας, κάθομαι και αναλογίζομαι τι είδα μέσα στο δειλινό και τι, βλέποντας, εμάντεψα. Είδα τα σημεία των ανθρώπων πάνω στα μάρμαρα να με καλούν σε μια διερεύνηση και σε μίαν αποκρυπτογράφηση: είναι συγχρόνως ένα «περιβάλλον» (με την βιολογική έννοια του όρου, «και ένα αντικείμενο πολύτιμο, συμπυκνωμένο, βαλσαμωμένο, που πρέπει να το διανοίξεις σαν ένα άνθος» (Roland Barthes) όλα αυτά τα ονόματα. Το γεγονός πως υπάρχουν, πιστοποιεί ότι οι άνθρωποι που τα έφεραν, υπήρξαν, και στο μέτρο της μνήμης του ονόματός των υπάρχουν και σήμερα, αφού πάνω από τον τάφο τους ανθίζει, ακριβές και αναλλοίωτο, το όνομά τους.

****

33. Βγαίνω από το Κοιμητήριο στο βαθύ δειλινό, όταν ο κόσμος ανοίγει ρόδι σκοτεινό και λάμπει μ' ανιγμάτα που σου κόβουν την ανάσα. Η ζωή με υποδέχεται ξεχειλισμένη ανθρωπότητα: των συγγενών, των φίλων, των αγαπημένων, του Θεού – της Ιστορίας ανθρωπότητα στους δρόμους, στα βιβλία, στα μέσα ενημέρωσης, στα ψυχρά κατάστιχα της κοινωνίας. Από σύμπαν γεμάτο ανθρωπότητα βγήκα, σε σύμπαν πυκνόφυτο ανθρωπότητα ήλθα. Τα ονόματα μάχονται το υλικό της σιγής που φέρω, το ονοματεπώνυμό μου φέρει το φορτίο της σιγής του σώματος, της σιγής του θανάτου μου. Και πάνω από τον θάνατο – καθώς πάνω από τον Σταυρό του Μαρτυρίου του Χριστού ο εύοσμος βασιλικός – είδα να κλοϊζουν μυριάδες ανθρωπότητα στο Κοιμητήριο.

Εδιάβασα κι εννόησα. Με αυτά μέτρησα τον άνθρωπο, την δύναμη της μνήμης, της αγάπης και του θανάτου. Είμαι πυκνός από ανθρωπότητα, είμαι ένα ανθρωπότητα που ταξιδεύει κάτω από την έναστρη σιγή του Θεού, στου θανάτου τον πόντο, μεθυσμένο άγρια ζωή. Τελικά, θα κλειστώ μέσα στο ονοματεπώνυμό μου – βόμβυκα και θ' αποκρυβώ ως ψυχή για να πετάξω ψηλά.

Κώστας Ε. Τσιρόπουλος

OLYMPIA MARBLE PTY LTD

1-3 CHALDER ST, MARRICKVILLE NSW 2204

Ph. 9565 1415 – Mob. 0418 462 020

www.olympiamarble.com.au e-mail: olympia1@bigpond.net.au

Η ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΜΕ ΣΕΒΑΣΜΟ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΟΝ ΗΛΙΑ Ή ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ

Η ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ ΣΤΟ NSW
ΔΙΑΘΕΤΟΥΜΕ ΟΛΑ ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΛΑ ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ
MONUMENTAL STONEMASONRY

SENIOR CITIZENS DISCOUNTS

